

HÉTFALU

SZERKESZTŐK: HOCHBAUER GYULA
ÉS DR. KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

ALAPÍTOTTA ÉS SZERKESZTETTE (1906–1911):
DR. FEKETE ENDRE ÉS KISS BÉLA

• VERES EMESE GYÖNGYVÉR

A MINDEN MAGYAROK ÜNNEPE A BARCASÁGON

„Márczius 15-ike s iskoláink! A főváros összes iskoláiban megünnepelik márczius 15-ét, mint nemzeti ünnepet. A legtöbb vidéki városból hírt vettük, s vesszük nap-nap után annak, hogy az iskolákban ünnepli az ifjúság tanáraival együtt a nagy napot. Hát Brassóban?! Még eddig erről semmi hírt nem hallottunk. Nagyon örvendeni fogunk, ha egyik-másik iskola megcáfolja azt a feltevésünket, hogy márczius 15-ének megünnepeléséről a brassói iskolák s azok ifjúsága megfellelkezett.” – E sorok 1893. március 12-én jelentek meg a Brassó című lapban. Az idei év újságírójának nem kellett ilyen hírt megjelentetnie, hiszen nemcsak a város, hanem a megye valószínűleg minden iskolájában megemlékeztek a forradalmi eseményekről, ráadásul az ifjúság több ünnepi rendezvényen is fellépett.

Brassó megyében a nemzeti ünnep rendezvénysorozata már március 12-én megkezdődött, amikor is több gyülekezetben szavatokkal egybekötött istentiszteleteket tartottak, majd a gyülekezetek területén lévő emlékhelyeknél koszorút helyeztek el. Így például Krizbán az egykori 48-as hadnagy, Szemerjay Károly egyházsegédkező és tanító síremlékénél. S ha már a helyi újságokat lapozgatjuk, akkor Szemerjay Károly személyét illetően, a Brassó című lap kiemeli 1893-ban, hogy ő volt az, aki a megemlékezések megteremtője és rendezője Krizbán, és az ottani iskola már 1890-ben lerótt a „kegyelet adóját”. Ezzel szemben a szomszédos Barcaújfaluban 1893-ban ülték meg először „1848 évi márczius 15-nek évfordulóját”, s az emlékezés műsora természetesen idén is felcsendült ott is.

Négyfaluban március 14-én, a Zajzoni Rab István Középiskola diákjai a Határtalanul Programban résztvevő kisújszállási vendégdiákokkal együtt szintén verssel emlékeztek az 1848-49 forradalomra és szabadságharcra. A Verssel a szabadságért című szavalóverseny több díjazott diákját a közönség is meghallgathatta a másnapi ünnepségek során.

Az ünnep napján a közösség megemlékezése a brassói fellegvárnál kezdődött, lévén, hogy néhány évvel ezelőtt magyar emléktáblát helyeztek el a városi RMDSZ az egykori 1848-49-es rabok emlékezetére. A koszorúk elhelyezése előtt Sente László egykori városi tanácsos ismertette a tábla történetét, mint ahogy a megemlékezés másik helyszínén is, a Tanácstéren található Bem-táblánál is, amely a Czeides-háznál található. Itt az Áprily Lajos főgimnázium diákjainak műsorát is meghallgathatta a résztvevő közönség, majd a magyar és a székely himnusz elneklése után a jelenlevők egy része a Tömösi-szorosba igyekezett, hogy az ún. Magyarvárnál gyűljenek össze. E rendezvénnyel párhuzamosan a tömösi evangélikus templomban ünnepi istentiszteletet tartottak, majd a templom kertjében lévő emlékköveknél koszorút helyeztek el. A George Moroianu középiskola diákjai pedig a Csángószobornál mutatta be műsorát. Délután, hagyományosan, a tömösi emlékműnél folytatódott az ünnepség, amelyre leginkább a hétfalusi megemlékezők gyűltek össze. A beszámoló előtt azonban itt is idézzünk a múlt századi sajtóból.

A Brassó című lap 1888-ban egy levelet közölt: „Még most is visszhangoznak a tömösi kősziklák gróf Kuun Géza hazánkfjának a tömösi honvédelem megkoszorúzásakor mondott, mindenkit meghatott e szavait: »Órködjék feletted, oh emlékkő, a gondviselés, a téged környező koszorúk soha el ne fogyanak!« Nem is múlik el egyetlen év, hogy e regényes sötét erdővel koszorúzott szent helyet fel ne keressék hétfalusi és tömösi iskolás gyermekek tanítóik vezetése alatt, vagy egy-egy mulató társaság, megemlékezve a magyar hősök vitézségéről s pohárköszöntésekkel éltetve a magyar hazát.”

Az iskolás gyerekek idén sem hiányoztak az 1874-ben emelt emlékműtől, sőt, leginkább ők voltak jelen: a rendszerváltás utáni népes emlékező seregnek ma már alig van

nyoma. Idén is a Zajzoni Rab István és a George Moroianu Középiskola diákjai és tanárai helyezték el az emlékezés koszorúit. Előtte azonban a tömösi emlékműnél, majd később a Hosszúfalu-Alszegen, az evangélikus temetőben található Csángószobornál. Mindkét helyen Török László csernátfalusi evangélikus lelkész és Géczi Gellért négyfalusi alpolgármester szavait hallgathattuk meg. Az alszegi temetőben megosztotta ünnepi gondolatait az RMDSZ megyei elnöke is, Kirsch Gábor, és a díjnyer-

tes szavalók előadása mellett meghallgathattuk a kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium Arany János Általános Iskolásainak éneklőadását is. Az emlékezők a Hosszúfalu-alszegi parókia előtt elhelyezett Petőfi Sándor mellszobra előtt is fejet hajtottak, majd a Minden Magyarok Ünnepe Brassóban egy ünnepi gálával ért véget, ahol a Grimasz színjátszókör tagjai Petőfi-verseket adtak elő, illetve a különböző néptánc- és énekcsoportok előadásában gyönyörködhetett a barcasági közönség.

• VERES EMESE GYÖNGYVÉR

SERES ANDRÁS EMLÉKEZETE

Seres András március 23-án lett volna 88 éves, ám már 31-ik éve alussza örök álmát a krizbai temetőben. Az egykori gyűjtő, amatőr néprajzkutató igen sokszor járt Hétfaluban is, hogy összegyűjtse az itt élő csángók tárgyi és szellemi örökségét. A kerámia, a hímzés, a

bútorfestés és a folklór kutatásában ért el jelentős eredményeket, amelyeket számtalan cikkben és tanulmányban közölt, illetve ezt a kutatómunkát összegezte 1972-73-ban a Népi hímzéseink című kötetekben.

(Folytatása a 4. oldalon.)

• HOCHBAUER GYULA

MIKOR A SZABADSÁGHARC ITT MÉG CSAK MOZGALOM

Április 13-án Johann Albrischfeld Brassó főbírója jelenti Teleki József kormányzónak, hogy Bran ügyvéd megjelent a magisztrátus gyűlésén és az egyenlőség elvére hivatkozva kérte, hogy azonnal nevezzenek ki 2-3 román képviselőt is a magisztrátusba és bizonyos számú tagot a közttestületekbe, vegyenek be minden olyan román adófizető háztulajdonost románként a polgárőrségbe, akik bizonyos mesterséget gyakorolnak, vagy biztosítsák az saját gárda felállítási jogát. Miután elutasították ezeket a szóban megfogalmazott kéréseket, Bran közölte ezt a piactéren várakozó román egybegyűléssel.

Mint ezekben a zavaros időkben az elkövetkezőkben több alkalommal is a kósza hírek feszült hangulatot keltek a városban. Ezúttal estefelé az a „megalapozatlan” hír terjedt, hogy a jogkövetelők segítséget vártak a hétfalusi románoktól, hogy hatalmukba kerítsék a várost.

Brassó előljárói nagy éberséggel figyelték mindent. Minden különösebb érkezőről jelentést gyűjtöttek. Például: „egy Bécsből jövő román pap röplapokkal érkezett egy türkösi megálló után Hétfaluba.” De minden helyzethez egyúttal óvatosan is viszonyulnak. Ezt az utast is letartóztatnák, de mégsem teszik meg az esetleg a pártfogására mozgósulható tömeg miatt. Tartanak is a tömegek kiszámíthatatlan mozgalmától, ugyanis a jelentéstevő kéri, hogy a Brassóban állomásozó had ne hagyja el a várost.

A magisztrátus nyugalomra inti a románokat és azt igényli, hogy követeléseiket írásban nyújtsák be, és tanúsítsanak békeszerető nyugalmat.

Johann Albrischfeld még aznap jelenti Francz Salmen szász grófnak, hogy a román lakosság lázadásától való félelem megalapozatlan volt és az elővigyázatossági intézkedések fölöslegesnek bizonyultak, ugyanis egy román küldöttség megnyugtatta, hogy a románok egy magisztrátusnak vagy a városi tanácsnak és a diétának intézett felirattal szeretnének jogokat elérni.

Még aznap egyéb is történik: a hosszúfalusi parasztok elégedetlenkedtek, de papjaik lecsendesítették őket.

Brassóban a szászok egyre több román követelésnek engednek: ezer fős nemzetőrség alakult szászokból, helybeli, sőt a fogarasföldi szabad románokból is.

*

Előző lapszámunkban főként arra

utaltam, hogyan szervezkedtek a románok jogaik elérésére, és kik voltak a fontosabb helybeliek.

1848 május első harmadában a hétfalusi magyaroknak is szervezkedni kezdnek.

A brassói magisztrátus május 10-i gyűlésén Friedrich Fabritius beszámolt arról, amit megtudott a hétfalusi szervezkedéséről, hogy le akarnak válni Brassó közigazgatásáról és Háromszékhez akarnak csatlakozni.

Szerinte Jakab János bácsfalusi öregbírónak nincsen tudomása semmilyen szervezkedésről, és a bácsfalusiak csak amiatt elégedetlenkednek, hogy a brassói takácsok cégje túl nagy területet használ a legelőikből. Viszont Istók István öregbíró beismerte, hogy a csernátfalusi Miklós jegyző győzködte, hogy írjon alá egy feliratot, mert ha Háromszékhez csatlakoznak, azzal bizonyos előjogokat szerezhetnek, de miután megfontolta, megsemmisítette saját aláírását.

A türkösi öregbíró nem volt otthon, és a kivizsgáló csak annyit tudott meg, hogy a csernátfalusi Miklós jegyző zavart kelt és agitál Brassó törvényhatósága alól való kiszabadulásért.

A csernátfalusi öregbíró semmit nem tudott ez ügyről, s Miklós jegyző állította, hogy nem tudott ellenállni néhány hosszúfalusi rámenős győzködésének. Nem tekinti lázítónak magát, mert az aláírt felirat csak kérés Háromszék előljáróihoz, hogy a Diétán járjanak közbe a hétfalusiaknak Háromszékhez való csatlakozásának ügyében. A petíciót 10-én Zajzonba vitték aláírás végett.

Tatrang öregbírójához a csernátfalusi jegyző, egy Szén nevű egyén és más hosszúfalusiak vitték a feliratot.

Hozzá hasonlóan nyilatkozott a pürkereci bíró is, kiegészítve, hogy nála a csernátfalusi jegyző zajzoni testvére is ott volt, és látva több öregbíró, Raab, a zajzoni gondnok és Bálinth, az ottani öregbíró és néhány hosszúfalusi aláírását, mégis gondolkodási időt kértek az aláírásig, hogy megbeszélhessék a néppel is.

A négyfalusi magyarok már a szabadságharc elején szervezkedni kezdtek, hogy leszakadjanak Brassó közigazgatásától, és Háromszékhez csatlakozzanak. A csernátfalusi Miklós Samu jegyző és testvére a Zajzonban tanító Miklós György voltak a fő agitátorok. Hosszúfalu evangélikus papja Petőfi: *A magyarokhoz* című, röplapon terjesztett versével keltett

királyellenes hangulatot.

A magyarok a háromszékiekkel keresték a kapcsolatot. Bong Zsigmond, Bong Ferenc és Donáth Pál jogászok voltak fő tanácsadók és képviselők. A kolozsvári diétán eredménytelenül kérték a Székelyföldre való csatolásukat. Az utolsó rendi országgyűlésen bepanaszolták a brassói magisztrátust, hogy az megnövelt minden járulékot: bevezette a karácsonyi tüzfahozzájárulást, taxákkal nyomorítja és trágyaszállításra is kötelezi őket. Évente 12 nap szekeres fuvar-robotot kell végezniük. Nem bírják kifizetni a követelt dézsmát. A város elkobozta legelőiket, és takarmányhoz csak pénz ellenében jutnak. A tiltakozás lehetősége arra lelkesítette a hétfalusiakat, hogy a magisztrátus tiltásai ellenére szervezkedni gyűljenek össze különböző magánházaknál, ahol aláírták az említett beadványokat és pénzt gyűjtöttek a beadványok kézbesítéséért.

Friedrich Fabritius és Friedrich Bömches felsőházi képviselők május 18-án jelentették, hogy Donáth Pál, Bong Ferenc felsőházi kancellistákat és Bong Zsigmond jogászt figyelmeztették, hogy várják meg a magisztrátus döntését azzal kapcsolatosan, hogy összehívhatják-e a hétfalusi lakosokat és átvehetik-e panaszaikat. Ezek Hosszúfaluban lázítani kezdtek a lakosságot, majd május 18-án Tatrangban uszították az ittenieket a helyi hatóságok ellen, azt akarván, hogy képviselhessék őket a diétán.

A jelentéstevők le akarták tartóztatni a lázítókat. Megjegyzik, hogy a háromszékiek Csabai György volt öregbíró házában, ahova harangszóval hívták össze a falusiakat, aláírásgyűjtésbe kezdtek. A két esküd: Csere

Szász György sírköve a hosszúfalu-alszegi evangélikus templom udvarán.

Szász György krizbai születésű, Szász György (zajzoni születésű, pürkereci lelkészségből Tatrangra jött 1750. december 7-én, s utána 1754 februárjában Krizbára) unokája. Előbb 13 évig pürkereci és zajzoni tanító, utóbb Tatrang, Pürkerec, Zajzon községek jegyzője lévén, ezen utóbbi állásából 1816. február 26-án Tatrangra lelkésznek neveztetett ki, s innen 1823. március 4-én Hosszúfaluba helyeztetett át, s ottan 1848-ban oláh lázadók által legyilkoltatt.

*

Forrás: Tiszai Ág. H. Ev. Egyházkerületi püspöki egyházlátogatás JEGYZŐKÖNYVE, Brassó, 1888.

Márton György és Bálint Sándor elismerték, hogy a kancellisták bízták meg őket az összehívással, gazembereknek titulálva az öregbíró és a jegyzőt. A jelentéstevők május 17-én figyelmeztették az idegeneket, hogy Hosszúfaluban ne merjék a magisztrátus beleegyezése nélkül gyűlésre hívni az ottaniakat. Ennek dacára május 17-én estére Hosszúfaluba, majd május 18-ára Bácsfaluba, Türkösbé, Csernátfaluba és Hosszúfaluba is gyűlést hívtak össze. Brassó kiküldöttei le akarták tartóztatni a törvénysértőket, hogy a magisztrátus elé kísérik őket, de az összegyűlt falusi férfiak és nők berontottak a kancellária udvarára és hangoskodva követelték a szabadon bocsátásukat. Az itteni öregbíró szerint az összegyűlt tömeget Csabai György lázította fel. Miután a háromszékiek felolvasták az aláírandó követeléseket, az egybegyűlt lelkesen fogadták ezt, majd újabb aláírászerzés végett szétszéledtek a faluban. A tatrangiak egy példányban írták alá a megbízó petíciót. A szász megfigyelők kérésére megmutatták nekik: Bácsfaluba, Türkösbé és Csernátfaluból 238-an, Hosszúfaluból 591-en, Tatrangról 91-en írták alá.

A jelentéstevő brassóiak tanácsosnak tartották, hogy ne tartóztassák le a háromszékieket, mert ez tovább mérgesthette volna a helyzetet. Csabai György Hosszúfaluba sietett, hogy az ottaniak szabadítsák ki a háromszékieket, ha a tatrangiaknak ez nem sikerül. (Csak gyaníthatjuk, hogy a szervezésben fontos szerepet vállaló Csabai György volt öregbíró hosszúfalusi kapcsolata éppen az akkori ottani lelkész, Szász György lehetett, akinek előző szolgálata Tatrangon volt.)

(Folytatjuk)

• KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

NEKTÁRT CSEPEGTETEK RÁNK AZ OLÜMPOSZRÓL AZ ISTENEK

2023. február 22-én, hajnali négykor, szemerkélő esőben vágtunk neki Négyfaluból a 2215 kilométeres útnak, hogy – London és Róma után – harmadik alkalommal jól megérdemelt jutalomkirándulásra vigyük a négyfalusi Zajzoni Rab István Középiszkola volt és jelenlegi diákjait.

A járványhelyzet előtti időkben azok a X–XII. osztályos diákok érdemelték ki a jutalomkirándulást, akiknek az éves átlaguk 9,50 vagy ennél nagyobb volt. Két évig sajnos nem lehetett menni sehova, így volt bepótolni valónk is, sőt a mostani jutalomkirándulást kiterjesztettük mindazokra a tanulókra, akik kiemelkedően tevékenykedtek a 059 – Zajzoni Rab István Cserkészcsoportban, illetve az iskola Diáktanácsában is. Sajnos egy páran egyéb program és elfoglaltság miatt nem tudtak eljönni, így végül három személyautóval – név szerint: Heringkonzerv, Tonhalkonzerv és Szardíniakonzerv – tizenhatan indultunk el a mitológiák vidékére.

Az autók között létesített rádiókapcsolatnak köszönhetően zökkenőmentes volt a kommunikáció, ismertük egymás helyzetét, jól tudtunk haladni még a zsúfolt Bukarestben is.

A 2223 m hosszú, 1952–1954 között felépült Barátság hídon intettünk búcsút az országnak és a Dunának, majd Bulgária hosszú, mezőkkel övezett országútjain vágtattunk tovább váltott lovakkal (azaz sofőrökkel) Szófia felé.

A Bölcsességéről elnevezett főváros volt első komolyabb megállónk helyszíne. Itt először is megebédeltünk – ki, amit szeretett, legtöbbünk a bolgár konyha ízeit kóstolgattuk: a *bob chorbanak* nevezett bableves, valamint a köfte és kabab nyerték el tetszésünket, természetesen sopszka salátával.

Városnézésünk során Szófia szívét céloztuk meg. A Bulgária 1919–1923 közötti miniszterelnökéről, Aleksandar Stamboliyskiről elnevezett sugárúton sétáltunk végig a Sveta Nedelya (Szent Vasárnap) templomig, amely a Bolgár Patriarchátus szófiai püspökségének székesegyháza. A 10. században épült templom igazi kincseket rejt: falfestményein az ószövetség alakjai elevenednek meg számos angyal és kerub kíséretében, hagyományosan ábrázolva.

A templom előtt a bolgárok, az oszmánok Ruméliájának, valamint a modern Bulgária történelméről is szót ejtettünk.

A kezén baglyot tartó bölcsesség-is-

tenő szobrát elhagyva a bulgáriai állam-adminisztráció fontos épületeit tekintettük meg: miniszteri tanács, államelnöki hivatal, parlament. A Csodatevő Szent Miklós-templom után értük el az Alekszandr Nyevszkij-székesegyházat.

A neobizánci stílusban épült templom a bolgár pátriárka székesegyháza, egyike a keleti ortodoxia legnagyobb templomainak. Az 1912-ben befejezett keresztkupolás bazilika Szófia egyik jelképe és fő látványossága. A katedrálisban található a Bolgár Nemzeti Múzeum ikonrészlege.

Szófiától autópályán utaztunk tovább a Vitosa-hegység (2290 m) lábainál.

A Pirin Nemzeti Park ősi hegyeit elhagyva, Kulatánál léptünk be Görögországba, hogy utunkat a Kerkini-tó Nemzeti Parkon át folytassuk, igaz, már sötétben.

Széresz (Serres) városát érintve tértünk jobbra, hogy elérjük az Égei-tenger partján fekvő Szaloniki (Thesszaloniki) központjába lévő szállásunkat elfoglaljuk. A szűk utcákkal ellentétben, a lakások tágasok, kényelmesek voltak, s a negyedik emeleten lévő hatalmas balkonon meg tudtuk teríteni a 16 fős asztalt közös vacsoráink és reggelijeink számára.

Az út porát lemosva engedtünk magunkra a meleg vizet, majd a jól megérdemelt pihenés következett, hisz másnap korai ébresztőt állítottunk be, hogy minél hamarabb lemehezzünk a Thermaikosz-öbölbe.

Hullámoktól ölelve, sirályok kíváncsiskodása közepette ismerkedtünk meg a város és a régió történelmével. Már itthonról minden diák egy-egy témával készült, hogy majd a helyszínen bemutathassa, ismertethesse – idegenvezető tanoncként – a látványokat.

Szaloniki Görögország második legnagyobb városa, Közép-Makedónia fővárosa. Nagy Sándor hatalmas birodalma, a paleokrisztikus világrend, a hellenizmus és az ókori görögök, a rómaiak, a szefárd zsidók, Bizánc, az Oszmán Birodalom és a modern Görögország is kulturális színpontokat hagyott a városon, így ha meg szeretnénk ismerni a korok, népek, stílusok és birodalmak kavalkádját, akkor egy vagy több nap erejéig járjuk be Szalonikit az Alsóváros aljától a Felsőváros tetejéig.

A tengerparton végighúzódó széles fa és aszfalt-sétányon kezdtünk. Megcsodáltuk a ködbe burkolózó hul-

lámokon ringatózó hajókat, a távoli kikötőt és az idesejő Olümposz két hatalmas csúcsát, a Mítikaszt (2919 m) és a Szkoliót (2911 m).

Giorgios Zongolopoulos 1997-ben felállított esernyői, s a város híres szökőkútja mellett haladva értük el Nagy Sándor lovas szobrát.

Az ókor legnagyobb hódítója, az akkori ismert világ vezetője, emblemikus figurája kivont karddal üli meg az ugró Bukephalos-t, a történelem talán legismertebb lovát.

A szobor monumentalitását talán csak a hátánál emelkedő Fehér-torony tudja árnyalni, amely Szaloniki jelképeként foglalja el méltó helyét a tengerparton.

A tornyot 1535-ben építették, és eredetileg nagy falak vették körül, mivel börtönként szolgált az oszmánok által elfoglalt Görögországban. A megkínzott és kivégzett rabok szolgálták a Vörös-torony vagy a Vér-torony becenevét, ám 1890-ben egy fogoly – a szabadságát szimbolizálva – teljesen fehérre festette, s azóta már csak Fehér-toronyként emlegetik.

A modern tengerparti városnegyedben folytattuk sétánkat, s a kisváros barátságos légkörét felváltotta a kozmopolita nagyváros energiája.

Az Ernest Hebrard francia építész által 1918-ban tervezett Arisztotelész tér, a Tsimiski utca, a bevásárló negyed, a szefárd zsidók színes kereskedőházai, Stoa Modiano-Kapani (a város piaca), a török bazar nyüzsgő világa, a közszemlére kitett árúk tömege vezetett el az ókori római fórum romhalmazához, majd az Agiosz Dimitriosz ókeresztény bazilikához.

A legenda szerint a templom helyén lévő fürdőben fogták el a rómaiak Szent Demetert, aki vértanúhalált halt a kereszténységért. A templom alatti katakombákban még mindig látszanak az egykori therma romjai.

A bazilika hajói és mozaikjai, a perzsaszőnyegek ámulatba ejtőek.

A belvároson átvívó rövid séta után értük el a Rotunda római templomot, amely ma múzeumként szolgálja a várost. Szaloniki legcsodálatosabb emlékművét Galerius Maximianus császár mauzóleumának szánták, de volt római szentély, Szent György templom és muzulmán mecset is.

Pár lépésre tőle a Galériusz-dialálv maradványait csodálhattuk meg. Ez az ív volt az ősi város fő bejárati kapuja, mellette épült fel a császári palota.

Ebéd előtti sétánk utolsó állomása a szent bölcsességről elnevezett Agia Szofia ősi temploma volt.

Görög ételkülönlegességek után kutatva ültünk be egy-egy vendéglőbe, ismerkedtünk a helyi gasztro-nómiával, sörökkel, s a különleges fenyőgyantás retsina borral.

Kellett is ám az erő, mert a délelőtti körünket bezárva a Felsővárost céloztuk meg.

Roskadozó narancs-, mandarin- és citromfák övezte szűk, meredek utcákon sétáltunk felfele a színes házak között Szaloniki Akropoliszra, s nagyon megörültünk, amikor a meredek lépcsőfokok kanyarulatánál megláttuk a Láncos tornyot. A vár történetét hallgatva pihentünk meg, hisz még egy adag mászni való hátra volt: el kellett érnünk a Heptapyrgiont, a váron belüli fellegvárat, a Héttornyot.

Nem hiába volt Szaloniki a Bizánci Birodalom fontos városa, a mai Isztambulban is látható, megannyi magyar foglynak zárkát adó Héttornyot bizony a szaloniki fellegváról mintázták.

A csodálatos falak között élveztük a napsütést és a gyönyörű kilátást a város legmagasabb pontjáról. Várázslatos körpanorámában látszott a tenger, az Olümposz, a város, s a vidék minden csodája.

(Folytatása a 4. oldalon.)

• KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

NEKTÁRT CSEPEGTETEK RÁNK AZ OLÜMPOSRÓL AZ ISTENEK

(Folytatás a 3. oldalról.)

A 20 kilométeres gyaloglásunkból még maradt egy adag: haza is kellett érni, így búcsút intettünk a várnak, s a Pasa kertje felé vettük az irányt, hogy a barcelonai Güell-parkot idéző kert varázslatos, néha bizarr építményei között átsétálva érzjük el ismét az alsó várost, majd a tévé tornyot, a Szépművészeti és az Archeológiai Múzeumokat érintve érjünk szálláshelyünkre.

Negyedik emeleti teraszunkon elköltött közös vacsoránk során mindenki értékelte a napot. Egyetértettünk abban, hogy Szaloniki a kultúra és a fesztiválok nagy központja, amely Hellasz egyik legfantáziadúsabb éjszakai életével büszkélkedhet. A kultúra és népek összefolyása, egymásra tevődése, s akik szeretik a világot vallásait, a régészetet és a történelmet, azok soha nem fognak kifogyni az itteni látnivalókból.

A másnap közös reggeli után a Kalochori-lagúnát és a Gallikosz folyó del-táját látogattuk meg a várostól alig 10 km-nyire. A szűk földnyelvről flamingó szazait csodálhattuk meg, de a szürke gémekek, kócsagok, récék, vöcskök stb. élővilágába is betekintést nyertünk.

Az igazi meglepetés csak most kezdődött, ugyanis a sofőrökkel egyeztetve úgy döntöttünk, hogy az Axios Nemzeti Park után nem Szalonikibe vesszük az irányt, hanem Görögország leglátványosabb, legnevezetesebb csodái, a Meteorák felé.

Az Paralia, Katerini és Litóchoro érintésével, az Olümposz fenséges ormai alatt, Larisszán áthaladva tettük meg a mintegy 240 km-es utat, s igencsak elámultunk, amikor Kalambaka fölött megláttuk a hatalmas sziklaszirtekre épült kolostorokat.

Gyönyörű idő és kilátás várt ránk a hegyen, nem hiába fohászokodtunk szép időért az istenekhez, amikor az Olimposz alatt beborult és pár csepp eső esett ránk. Nem eső volt, igazából nektárt csepegtettek ránk az Olümposzról az istenek.

Ezen a világtól félreeső helyen, a Pindosz-hegység barlangjaiban, meredek kaptatóin már a 12. századtól megjelentek az aszkézis hívei, s 1350-ben az Athosz-hegységből származó Meteórai Szent Athanaios barát megalapította itt a Nagy Kolostort, a Megalo Meteoront.

A sziklák és kolostorok elnevezése nem véletlen, a Meteorák jelentése „levegőben lebegő”.

A Meteorákon huszonnégy bizánci kolostor található, amelyek egyenként 600 évnél idősebbek. Ma csak ötöt használnak a szerzetesek.

Kacsaringós utakon szerpentinezünk felfele a csipkesziklák között, egy-egy kolostornál megálltunk fényképeket készíteni, bámulni, magunkba szívni a csodát. A Szent Miklós kolostort meg is látogattuk, de szemügyre vettük azokat az üregeket, barlangokat is, amelybe a bűnös szerzeteseket száműzték.

A hegység lábánál, hangulatos kis görög vendéglőben ebédeltünk. Hagyományos, helyi ételeket rendeltünk, s a gasztronómiai élménytől feltöltődve vágtunk neki az útnak. Most nyugat felől kerültük meg az Olümposzt, s a szerpentinek tetejéről még egyszer végig tudtunk nézni a vidéken.

Esti szaloniki séta, ajándékok, emléktárgyak vásárlása, valamint a közös vacsora és kiértékelő zárta a napot.

Jól megérdemelt pihenő után, hajnalban ültünk ismét autókba, hogy búcsút intsünk Szalonikinek, a görögországi jutalomkirándulásnak, s Bulgárián ismét átvágva, átkeljük a nagy Duna-hídon. Gyurgyevó és Bukarest között álltunk meg ebédelni egy olténiai fogadóban, majd a zsúfolt fővárost megkerülve, estére értünk be Négyfaluba. Ismét egy szép és hasznos kirándulást zárhattunk!

• VERES EMESE GYÖNGYVÉR

SERES ANDRÁS EMLÉKEZETE

(Folytatás az 1. oldalról.)

Az 1984-ben megjelent *Barcasági magyar népköltészet és népszokások* című monográfia élete nagy munkája.

Seres András a Barcasági Csángó Kézműves Egyesületének tagjaival is találkozott, akiket gyermekkorukban játékokról faggatott. Erről is mesélt Pásztori Anna (ma a csepepszokás mestere) azon a megemlékezésen, amelyet a türkösi Népi alkotóműhelyben tartott az egyesület március 25-én. Köpe Ilona nyugdíjas tanárnő bemutatta az örökölt varottasokat, amelyeket akár Seres András is láthatott, hiszen járt nagyszüleinél, illetve apósáéknál is, illetve azokat a munkákat is, amelyeket ő varrt éppen Seres András mintagyűjteményei alapján. A kötetlen beszélgetésen a jelenlévők betekintheztek az alkotóműhely különböző helyiségeibe, megnézheték a különböző viseleti darabokat, legyenek azok száz évvel ezelőttiek vagy éppen néhány napja készültek, illetve a sok hímes textilát. Közben megérkeztek a fellépők is. Rab Andrea, az Áprily Lajos Főgimnázium 12. osztályos tanulója *A pávás lány* című népballadát

mondta el, a Szőcs Antóniától pedig *A krizbai nagy hegy alatt* című népdalt hallgathattuk meg a Négyfalusi Trió Zenekar kíséretével. Mindkét folklórköltés megvalósítható Seres András monográfiájában, akárcsak azok a népi játékok is, amelyeket a George Moroianu Középiskola alsó tagozatos diákjai, a Sipirka népi gyermekjátékokat előadó csoportjának tagjai mutattak be. A lelkes gyermekekkel Szt. Mária tanítónő foglalkozott, aki maga is tagja a kézműves egyesületnek.

A délelőtti folyamán tehát a jelenlévők Seres Andrára emlékeztek születésének 88-ik évfordulóján, ám a közösség arról is bizonyosságot tett, hogy a Seres András által összegyűjtött tárgyi és szellemi tudás egy része még ma is él a hétfalusi csángók körében, valamint arról is, hogy az elfelejtett tudás akár ilyen gyűjtemények alapján visszatámulható.

*

Március 27. és 31. között, az alkotóházak hetében pedig bárki betérhet a Népi alkotóműhelybe (Négyfalu, Brassói út 167), hogy bepillanthasson a szövés rejtelmibe vagy megnézhesse az itt helyet kapott viselet- és textilgyűjteményt.

